

*Notatki do ćwiczeń z etyki, czyli jak i po co odróżniać eutyamię od eutanazji?*  
Red. K. Marczewski. Lublin: Akademia Medyczna 2003 ss. 336.

Rozwój medycyny, pozwalający na coraz bardziej specjalistyczne zabiegi terapeutyczne i medyczne, powoduje narastanie kwestii, których rozstrzygnięcie nie jest łatwe. Nie zawsze jest tak, że „lekarze wiedzą, jak mają postąpić” (s. 7), gdyż zarówno przebieg samego działania terapeutycznego jak i odpowiedź na pytanie, komu pierwszemu zrobić operację w przypadku wielu oczekujących na nią, jest uwarunkowane różnymi czynnikami, które trzeba rozeznaczyć w świetle jasnych kryteriów. Okazuje się, że znajomość ogólnych zasad etycznych, ukształtowanych w rodzinie, nie zawsze wystarcza w obliczu konieczności dokonywania skomplikowanych wyborów. Potrzeba rozwoju etyki medycznej jako dyscypliny naukowej wynika z szybkiego narastania problemów z zakresu ochrony zdrowia i życia oraz farmakoeconomii. Konieczne jest też dookreślenie jej statusu metodologicznego z racji prowadzonych na uczelniach medycznych wykładów z tego przedmiotu. Będąc nauką interdyscyplinarną etyka medyczna potrzebuje danych z medycyny, zakładających dobre rozumienie tego zagadnienia, oraz wymaga poprawnego sposobu rozumowania zapewnianego przez właściwą filozofię.

Książka *Notatki do ćwiczeń z etyki, czyli jak i po co odróżniać eutyamię od eutanazji?*, przygotowana pod redakcją prof. K. Marczewskiego i wydana przez Akademię Medyczną w Lublinie, spełnia oczekiwania stawiane tego typu publikacjom. Prof. Marczewski, łącząc doświadczenie lekarza i etyka, we wprowadzeniu do publikacji zaprezentował jej cele oraz uzasadnił układ treści. Książka, choć nie jest podzielona na wyróżniające się części, obejmuje kwestie z zakresu różnych działów etyki. Pierwsza część dotyczy metaetyki wyjaśniając podstawowe pojęcia i ukazując historię tej dziedziny. Następny dział stanowią dwa artykuły, bpa J. Wróbla i s. B. Chyrowicz, podające podstawowe zasady etyki personalistycznej. Ukazanie kontekstu kulturowego etyki medycznej zostało podjęte w artykułach K. Polita, A. Czech i J. Tato-

nia oraz J. Duławy. Zagadnienia związane z początkiem życia obejmują kwestię prokreacji, sztucznego zapłodnienia, aborcji oraz klonowania. Problematykę eutanazji i opieki paliatywnej opisują artykuły K. Marczewskiego i L. Patyjewicz. Ciekawe są rozważania poświęcone kwestiom etycznym w ramach poszczególnych dyscyplin medycyny. Z. Religa i A. Kleinrok omawiają przypadki z kardiologii, T. Trojanowski pisze o neurochirurgii, a W. Rowiński i J. Wałaszewski omawiają kwestie transplantologii.

Kolejnym działem książki są zagadnienia uzależnień od substancji psychoaktywnych, przekazywanie informacji w medycynie oraz procedury wprowadzania nowych leków. Rozważania na temat etyki zawodowej i odpowiedzialności prawnej stanowią ciekawy przyczynek do rozważań bioetycznych. Oddzielne teksty poświęcono w książce problematyce etycznej zawodów pielęgniarek i położnych oraz farmaceutów. Podjęto też kwestie posługi kapelana oraz zadań państwa w zakresie ochrony zdrowia. Ważne są rozważania na temat uwarunkowań służb medycznych w czasie konfliktów zbrojnych i katastrof. W aneksie na końcu książki zostały zamieszczone kodeks etyki lekarskiej oraz kodeks etyki aptekarza.

Właściwy dobór autorów, reprezentujących różne dziedziny wiedzy medycznej, filozoficznej i teologicznej oraz pochodzących z różnych ośrodków naukowych, zapewnia wysoki poziom merytoryczny drukowanych tekstów. Podawane zasady i ich aplikacje do różnych szczegółowych zagadnień poparte są konkretnymi przykładami ilustrującymi konieczność kierowania się zasadami etycznymi. Bardzo istotne jest praktyczne podejście do opisywanych problemów, w których autorzy nie tylko zawarli istotną wiedzę, ale też dzielili się swoim doświadczeniem poszukiwania optymalnych rozwiązań w praktyce medycznej.

Szerokie spektrum zagadnień podjętych w publikacji obejmuje dużą liczbę kwestii potrzebnych w praktyce lekarza, pielęgniarki oraz farmaceutów. Ukazując problemy, z którymi stykają się pracownicy Służby Zdrowia, autorzy artykułów *Notatek* wskazują na konsekwencje pewnych postaw, które muszą być wzięte pod uwagę przy podejmowaniu działań leczniczych. Książka ma charakter podręcznikowy służący jako pomoc przy prowadzeniu i słuchaniu wykładów z etyki medycznej. Przeznaczona dla studentów Akademii Medycznej, może być użyteczna w zapoznawaniu się z istotnymi zagadnieniami dotyczącymi ochrony życia i zdrowia. Napisana przystępnym językiem, jest warta polecenia wszystkim zainteresowanym naukową refleksją nad etycznymi wyzwaniami medycyny.

*Andrzej Derdziuk OFM Cap  
Katedra Historii Teologii Moralnej KUL*